

Nr 62.

Ankom till Riksdagens kansli den 11 april 1913 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av förra häradshövdingbostället Enögla nr 3 i Uppsala län.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 19 mars 1913 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 148, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva,

dels att två till förra häradshövdingbostället 1 mantal Enögla nr 3 i Vårfrukyrka socken av Uppsala län hörande, med litt. a och b betecknade lotter må, var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område, från egendomen upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärva egna hemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen av berörda grunder meddelade närmare bestämmelser,

dels ock att egendomen i övrigt må å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i kungl. brevet den 29 maj 1874 omnämnda villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1914 och med förbehåll om rätt för egendomens nuvarande arrendator C. G. Lundevall och dennes hustru att under deras livstid bruka och bebo ett i statsrådsprotokollet närmare angivet, med litt. c betecknat område om 21.8 ar mot en årlig avgäld av tio kronor.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Förra häradshövdingbostället 1 mantal Enögla nr 3 i Vårfrukyrka socken av Uppsala län är genom kontrakt den 28 oktober 1892 för statsverkets räkning utarrenderat till den 14 mars 1914 mot årligt arrende av 817 kronor. Under år 1911 har arrende- och saluvärdering hållits å egendomen, varefter Kungl. Maj:ts befallningshavande med skrivelse den 6 april 1912 till domänstyrelsen insänt instrument över denna förrättning ävensom övriga ärendet rörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren M. Mörtsell år 1910 över egendomen upprättad karta med beskrivning.

Av dessa handlingar inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen invid Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg omkring 2 kilometer nordväst om staden Enköping, omfattar en areal av 60 hektar 60.4 ar, därav 31 hektar 74.8 ar tomt och åker, 1 hektar 4.2 ar äng, 26 hektar 39.4 ar avrösningsjord och 1 hektar 42 ar impediment.

Egendomen har sina ägor fördelade i två skiften, *första skiftet*, omfattande största delen av inägorna och omkring $\frac{1}{3}$ av utmarken, samt *andra skiftet*, beläget omkring 2 kilometer från första skiftet och 2.5 kilometer från Enköping samt omfattande återstoden av egendomen.

Torp eller lägenhet finnes icke på egendomen.

Uppskattningsmännen hava ansett, att det vore för kronan fördelaktigast, om egendomen försålles, och hava såsom skäl härför anfört, att egendomens arrendevärde, som för då löpande arrendeperiod ej uppskattats högre än till 600 kronor, icke kunde med hänsyn till jordens medelmåttiga godhet och byggnadernas beskaffenhet uppskattas högre för nästa period, att å egendomen tarvades ny loge och ny spannmålsbod, att de arbetarbostäder, som nu funnes å egendomen, vore arrendatorn enskilt tillhöriga och ej i sådant skick, att deras inlösen för kronans räkning borde ifrågasättas, vadan jämväl nya arbetarbostäder borde uppföras, att egendomens årliga skogsavkastning visserligen motsvarade husbehovet, men däremot ej lämnade tillgång till material för nybyggnad, samt att kronan alltså under kommande arrendeår skulle åsamkas betydande kostnader, som ej genom ökad arrendeavgift tillnärmelsevis kunde gottgöras eller förräntas.

Därest egendomen likväl komme att i kronans ägo bibehållas, borde emellertid — med hänsyn därtill att åkerjorden å andra skiftet låge alltför avlägset från gården för att kunna med fördel därunder brukas, men däremot hade ett i förhållande till staden Enköping så

gynnsamt läge, att den borde kunna fördelaktigt avyttras till egna hem — åkerjorden jämte en norr därom belägen skogslott före egendomens utarrendering avskiljas från egendomen samt försäljas i två å förenämnda karta med litt. a och b betecknade lotter.

I händelse åter egendomen i dess helhet skulle försäljas, borde densamma enligt uppskattningsmännens åsikt uppdelas i tre lotter, av vilka lotten I skulle omfatta första skiftet och en del av den till andra skiftet hörande skogsmarken eller ägofigurerna å kartan nr 1—100, 128 och 130 samt del av nr 127 med en sammanlagd areal av 54 hektar 31.3 ar, därav 28 hektar 63.4 ar tomt och inägor, 24 hektar 25.9 ar avrösningsjord och 1 hektar 42 ar impediment, lotten II (= ovannämnda litt. a) ägofigurerna nr 101—107 och 121—126 samt delar av ägofigurerna nr 120 och 127 med en sammanlagd areal av 2 hektar 93.2 ar, därav 2 hektar 15.2 ar åker och 78 ar avrösningsjord, samt lotten III (= ovannämnda litt. b) ägofigurerna nr 108—119 samt delar av ägofigurerna nr 120 och 127 med en areal av tillhoppa 3 hektar 35.9 ar, därav 2 hektar 0.4 ar åker och 1 hektar 35.5 ar avrösningsjord.

Egendomen har arrendevärderats till 600 kronor, därav 560 kronor belöpa å första och 40 kronor å andra skiftet. De föreslagna försäljningslotterna hava åsatts följande saluvärden: lotten I 16,000 kronor, därav för skog och skogsmark 3,480 kronor 77 öre, lotten II eller litt. a 900 kronor samt lotten III eller litt. b 880 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har förmält sig icke hava något att erinra mot uppskattningsmännens förslag och har tillika meddelat, att inga särskilda omständigheter syntes påkalla egendomens bibehållande i kronans ägo, vadan egendomen borde i behörig ordning försäljas.

Domänstyrelsen, som med hänsyn till egendomens läge och att järnväg uppdelade dess ägor, ansett, att styckning av egendomen till egna hem utöver vad uppskattningsmännen föreslagit, lämpligen borde kunna ske, har låtit uppskattningsmännen yttra sig häröver, därvid domänstyrelsen tillika förordnat, att uppskattningsmännen eventuellt skulle uppgöra nytt förslag angående egendomens disposition. Vid den förnyade förrättning, som i anledning härav verkställdes den 18 juni 1912, hava uppskattningsmännen uttalat, att de ansåge kronans fördel bliva bäst tillgodosedd genom det ursprungliga förslaget. Till berörda förslag borde dock fogas en bestämmelse av innehåll att, därest egendomen bleve försäld eller utarrenderad till annan än nuvarande arrendatorn C. G. Lundevall, denne och hans hustru borde berättigas att under sin livstid dels begagna en dem tillhörig, å ägofiguren nr 57 belägen stuga,

dels ock bruka ett å förenämnda karta med litt. c utmärkt område om 21.8 ar, omfattande ägofigurerna nr 53—55 och 58 samt delar av ägofigurerna nr 49 och 57 mot erläggande av tio kronor årligen i avgäld till egendomens ägare eller arrendator.

Såsom skäl för att ytterligare styckning av egendomen ej borde ifrågakomma hava uppskattningsmännen anfört, bland annat, att egendomen icke lämpligen kunde styckas till bostadslägenheter, enär dessas innehavare bleve för sin utkomst väsentligen hänvisade till arbete i Enköping eller där förlagd industri. Styckning av hela egendomen till jordbrukslägenheter vore ävenledes enligt uppskattningsmännens mening olämplig, dels emedan ovisst vore, huruvida alla lägenheterna skulle finna köpare, dels ock emedan egendomens åbyggnader genom en sådan styckning skulle förlora en stor del av sitt värde.

Enligt i lantmäteristyrelsen verkställd utredning har egendomen andel till $\frac{1}{6}$ i ett soldattorp. Soldattorpet har vid ägoutbyte blivit lagt intill ägofigurerna nr 1, 2, 4 och 5 å nämnda karta samt har en areal av 17 kappland.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 29 november 1912 underställt ifrågavarande ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat samtliga till ärendet hörande handlingar jämte ovannämnda karta.

Då egendomen, såvitt domänstyrelsen hade sig bekant, icke lämpligen kunde i sin helhet eller till någon del behållas i kronans ägo för skogsväsendets räkning och ej heller erfordrades för något annat allmänt ändamål, ansåge domänstyrelsen, att egendomen borde på de av uppskattningsmännen anförda skäl försäljas. Mot uppskattningsmännens bestämt uttalade åsikt, att styckning av egendomen i vidare mån än som av dem föreslagits skulle vara olämplig, ville domänstyrelsen icke tillstyrka ytterligare styckning av egendomen, utan hemställde om bifall till uppskattningsmännens förslag.

Då av vad i ärendet förekommit torde framgå, att en längre gående styckning av egendomen än som av uppskattningsmännen ifrågasatts icke lämpligen bör äga rum, får jag, i överensstämmelse med vad domänstyrelsen föreslagit, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå Riksdagen medgiva — — —»

Utskottet har icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av
Riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 april 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

GÖSTA TAMM.

Närvarande: herrar Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Fahlén, Pers, Ericsson, Nilsson i
Kabbarp, Andersson, Hellström, greve Wachtmeister, Barthelson, Bosson,
Tysk, Olausson, Gustafsson och Nilsson i Linnås.
